

nja u postojanje duševnih smetnji, rodiljama se preporučuje obraćanje liječniku. U Centru za zaštitu mentalnog zdravlja Doma zdravlja liječnicima specijalistima psihijatrije mogu se obratiti i bez uputnice. Uz dijagnostičke postupke, primjenjuju se psihoterapijski postupci, a po potrebi i farmakoterapijski postupci, s posebnom pozornošću koja se obraća savjetima vezanim uz mogućnost nastavka dojenja. Uz to što poremećaj teško opterećuje pacijenticu i umanjuje kvalitetu njezinog života, ove smetnje mogu utjecati na duševno zdravlje cijele obitelji. Odnos s majkom (ili drugom osobom koja brine o djetetu) i okruženje u kojem se taj odnos odvija imaju najveći utjecaj na razvojni ishod djeteta. Majke s psihičkim poremećajem mogu biti emocionalno nedostupne i ne reagirati na potrebe djeteta. Stoga se uz liječenje osnovnog

poremećaja majke preporučuje i savjetovanje na području roditeljskih vještina, kao i praćenje rane interakcije. Drugim članovima obitelji pružaju se usluge podrške i psihoedukacije. Često je zbog složenosti postupaka, potrebno primijeniti i aktivno vođenje slučaja (engl. case management) u kojem jedan od članova tima aktivno koordinira usluge u često fragmentiranom sustavu zdravstvene i drugih oblika zaštite na području mentalnog zdravlja.

Inicijalnim aktivnostima očekivani broj rodilja koje traže stručnu pomoć u sklopu primarne zdravstvene zaštite udvostručen je, pacijentice i obitelj izražavaju zadovoljstvo pruženim uslugama, posebice s obzirom na dostupnost i činjenicu da se usluge pružaju izvan bolnice i obuhvaćaju cijelu obitelj u slučaju potrebe. Procjena poboljšanja stanja pacijentica na 4-stupanjskoj

ocjenskoj ljestvici (CGI) je 3,08. Prosječna ocjena zadovoljstva korisnika pruženim uslugama na 4-stupanjskoj ocjenskoj ljestvici (CSQ) je 3,82. Projektne aktivnosti s ciljem daljnjeg povećanja broja liječenih osoba oboljelih od poslijeporodne depresije u gradu Zagrebu, povećanja kvalitete života oboljelih i njihove obitelji te smanjenja rizika za razvoj duševnih smetnji članova obitelji, se nastavljaju.

Dr.sc. Elizabeta Radonić, dr. med. spec.
elizabetha.radonic@zg.t-com.hr

Silvana Jelavić, dr. med. spec.

Ernestina Novy Radonić, dr. med. spec.

Tamara Kralj, prof.

Danijela Kutija Leskovšek, VRT

Božena Vrabec VMS

Ireneja Jurković, MS

Palijativna skrb u Zagrebu

Gradski ured za zdravstvo i branitelje započeo je 2011. godine intenzivne aktivnosti unaprjeđenja palijativne skrbi kroz projekt *Zagreb – zdravi grad*. Zbog boljeg definiranja broja i simptoma palijativnih bolesnika osmišljen je interventni plan i izrađena web stranica www.palijativa.hr na kojoj se mogu dobiti sve informacije o palijativnoj skrbi u Zagrebu. Uspostavljen je i Koordinacijski pozivni centar te organizirana besplatna posudionica pomagala, a počela je i provedba projekta Mobilni tim za palijativnu skrb.

Palijativna skrb je među šest prioritarnih područja djelovanja projekta *Zagreb – zdravi grad*, odabranih na Konsenzus konferenciji održanoj 2010. godine. Pilot projekt palijativna skrb poštuje sva tri strateška načela zdravih gradova, odnosno *multisektorski pristup*, ili svijest da pitanje zdravlja nije samo stvar sustava zdravstva već i svih drugih srodnih i razvojnih sustava u društvu, zatim *aktivnu participaciju građana* (samopomoć, uzajamna pomoć, mogućnosti odlučivanja o zdravlju) te *brigu za okolinsko zdravlje* (biološku, fizičku i socijalnu okolinu).

Web stranica namijenjena je i za prikupljanje podataka o organiziranju resursa raspoloživih za pružanje usluga palijativne skrbi, prvenstveno udruga i organizacija. Otvoren je broj telefona 01/4872- 264 na koji se mogu javiti svi koji imaju palijativnog bolesnika, a nudi se besplatan termin posjeta educirane medicinske sestre te

evidencija bolesnika i osiguranje pomoći prema dostupnim resursima.

Osigurana je i besplatna posudionica pomagala, a Centar za koordinaciju palijativne skrbi u Gradu Zagrebu je od rujna do prosinca 2012. godine provodio edukaciju za članove obitelji palijativnih bolesnika. Radionicu su vodile stručno verificirane osobe koje su pružale informacije i učile članove obitelji kako pristupiti, njegovati i cjelovito skrbiti za teškog i umirućeg bolesnika. Radionica je bila besplatna za sve sudionike.

U suradnji s organizacijama civilnog društva, a zagovarajući model kombinirane socijalne politike i oslanjajući se na primjere dobre prakse iz nekoliko europskih zemalja, počeo se provoditi i projekt Mobilnog tima u čijem sastavu je diplomirana socijalna radnica, kao jedina zaposlenica, te liječnici, medicinske sestre, njegovateljice i drugi nezdravstveni volonteri. Članovi tima posjećuju palijativne bolesnike u njihovim domovima i pružaju im svaku moguću pomoć. Sve su usluge besplatne pa tako dostupne i najsiromašnijim građanima koji na taj način ostvaruju svoje ljudsko pravo na dostojanstven život do kraja. Koncem prosinca 2012. godine u prostorijama CEPAMET-a u Zagrebu održano je Treće stručno savjetovanje županija o temi *Što moramo učiniti za palijativnu skrb*. Zagrebački je model organizacije palijativne skrbi prikazan kao model dobre prakse, a cilj skupa bio je prepoznati ključne elemente koji moraju biti ugrađeni u sustav

organizacije i regulacije palijativne skrbi u Hrvatskoj.

Palijativna je skrb oblik djelovanja kojim se prevencijom i ranim prepoznavanjem, adekvatnom procjenom i suzbijanjem boli i drugih problema, od fizičkih preko psihosocijalnih do duhovnih, poboljšava kvaliteta života bolesnika i njihovih obitelji te olakšava patnju ljudi suočenih sa smrtonosnom i neizlječivom bolešću.

Među udrugama i organizacijama koje se bave palijativnom skrbi u Zagrebu i šire su Ustanova za zdravstvenu njegu www.zdravstvena-njega.hr, Mobilni tim za palijativnu skrb, Franjevački svjetovni red www.si.ofs.hr, Tim za palijativnu skrb Doma zdravlja Centar, Hrvatska udruga prijatelja hospicija www.hospicij-hrvatska.hr i Centar za palijativnu skrb i medicinu www.cpsm.com.hr. Među udrugama koje se bave malignim i drugim oboljenjima te pomažu i daju potporu terminalno oboljelima su i Udruga za pomoć djeci i obiteljima suočenim s malignim bolestima Krijesnica www.krijesnica.hr te Udruga Sve za nju www.sve-zanju.hr.

Opravdano je vjerovati kako će upravo zagrebački model postati uzornim i za druge sredine i biti implementiran i prihvaćen u hrvatski sustav palijativne skrbi.

Jasna Tucak, dipl. ing.
Koordinatorica projekta
Zagreb – zdravi grad